

В: Фізособа-підприємець, що сплачує єдиний податок, здійснює господарську діяльність у вигляді скупки у фізичних осіб ювелірних виробів. Чи зобов'язаний такий підприємець виконувати функції податкового агента?

О: Відповідно до п. 1.15 Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб» від 22.05.2003 р. № 889-IV (далі – Закон про ПДФО) податковим агентом є юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ) або фізична особа чи представництво нерезидента – юридичної особи, які незалежно від їх організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати цей податок до бюджету від імені та за рахунок платника податку, вести податковий облік та подавати податкову звітність податковим органам відповідно до закону, а також нести відповідальність за порушення норм цього Закону. Податковим агентом, зокрема, є фізична особа, що є суб'єктом підприємницької діяльності чи здійснює незалежну професійну діяльність, яка використовує найману працю інших фізичних осіб, щодо виплати заробітної плати (інших виплат та винагород) таким іншим фізичним особам.

У свою чергу, особою, яка не є податковим агентом, згідно з пп. 8.2.2 Закону про ПДФО, вважається нерезидент або фізична особа, яка не має статусу суб'єкта підприємницької діяльності, або не є особою, яка здійснює незалежну професійну діяльність.

Таким чином, функції податкового агента покладаються у передбачених Законом випадках на юридичних осіб, представництва, а також на фізичних осіб – підприємців та осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність.

Розглянемо, чи належить скупка у фізичних осіб ювелірних виробів до числа таких випадків.

Продаж фізичною особою ювелірного виробу є продажем рухомого майна. Пунктом 12.1 Закону про ПДФО передбачено, що дохід платника податку від продажу об'єкта рухомого майна протягом звітного податкового року оподатковується за ставкою, встановленою п. 7.1 цього Закону.

Згідно з п. 1.2 Закону про ПДФО дохід – це сума будь-яких коштів, вартість матеріального і нематеріального майна, інших активів, що мають вартість, у тому числі цінних паперів або деривативів, одержаних платником податку у власність або нарахованих на його користь, чи набутих незаконним шляхом у випадках, визначених пп. 4.2.16 цього Закону, протягом відповідного звітного податкового періоду з різних джерел як на території України, так і за її межами.

Таким чином, сума коштів, сплачена підприємцем фізичній особі за ювелірний виріб, є доходом такої фізичної особи.

Підпунктом 8.1.1 Закону про ПДФО передбачено, що податковий агент, який нараховує (виплачує) оподатковуваний дохід на користь платника податку, утримує податок від суми такого доходу за його рахунок, використовуючи ставку податку, визначену у відповідних пунктах ст. 7 цього Закону.

Необхідно з'ясувати, чи є такі кошти оподатковуваним доходом фізичної особи, а підприємець, відповідно, податковим агентом?

Згідно з пп. 4.3.31 Закону про ПДФО не включається до складу загального місячного або річного оподаткованого доходу сума, одержувана платником податку за здану (продану) ним вторинну сировину та побутові відходи, за винятком брухту чорних або кольорових металів. При виплаті доходів за зданий платником податку брухт чорних або кольорових металів, особа, що його заковує, вважається податковим агентом стосовно платника податку – їх продавця та зобов'язана утримати податок із суми такої виплати та за її рахунок за ставкою, встановленою п. 7.1 цього Закону. Доходи, зазначені у цьому підпункті, кінцево оподатковуються при їх виплаті за їх рахунок. Порядок виконання цього підпункту визначається Кабінетом Міністрів України.

Кабінет Міністрів України постановою від 29.10.2003 р. № 1698 затвердив Порядок оподаткування доходів фізичних осіб від здачі побутового брухту чорних або кольорових металів.

Порядком передбачено, що під час виплати доходів від здавання побутового металобрухту підприємство, що його заковує, вважається податковим агентом стосовно платника податку – його продавця та зобов'язане нарахувати, утримати і сплатити (перерахувати) до бюджету податок із суми такої виплати за рахунок цієї виплати. Сума доходу, нарахованого на користь фізичних осіб – платників податку за зданий побутовий металобрухт, сума нарахованого та утриманого з цього доходу податку та сума доходу, що підлягає виплаті фізичним особам – платникам податку, визначаються в акті приймання побутового металобрухту. Оплата закупленого у фізичних осіб побутового металобрухту має здійснюватись через установи банків готівкою або поштовим переказом за рахунок підприємства, що його заковує.

Податковий агент зобов'язаний у строки, встановлені законом для податкового кварталу, подати органу державної податкової служби за місцем свого місцезнаходження податковий розрахунок сум доходу, виплачених (перерахованих) на користь фізичних осіб за зданий побутовий металобрухт, а також сум утриманого з них податку.

Таким чином, фізична особа – підприємець, яка заковує ювелірні вироби у фізичних осіб, зобов'язана виконувати функції податкового агента щодо утримання податку з доходів фізичних осіб.